

Vážené kolegyně a vážení kolegové,

Nečekal jsem, že projev k 672. výročí založení naší univerzity budeme muset natáčet, sedě sám v poloprázdně budově Karolina, stejně jako nikdo z nás ještě před pár týdny nečekal, že Českou republiku zasáhne zákaz vycházení, uzavření škol a univerzit, ale i hranic. Jako rektorovi a členovi akademické obce mi není příjemné, že naše Aula Magna zeje prázdnotou a univerzitní i fakultní budovy též. Co mě ale zároveň naplňuje hrdostí, energií, optimismem a pocitem sounáležitosti jste vy – lidé, společenství, komunita, která na rozdíl od budov, učeben a laboratoří představuje univerzitu.

To, co se na univerzitě v posledních týdnech děje, je bez nadsázky k neuvěření. Boj s globální pandemií je mimo jiné velkým příběhem vědy, jen věda a naše vůle ho mohou dopsat až do šťastného konce. Naši kolegové pomáhají léčit, testovat, informovat. Nasazení našich studentů, pedagogů i vědců, kteří bez váhání či zadání začali pomáhat bližnímu. Nespočet hodin dobrovolnické práce, při online výuce, při studiu nebo při práci na pokračujících vědeckých projektech.

Chtěl bych proto poděkovat nejenom všem kolegům a studentům, kteří se odhodlaně pustili do vyučování online, zaměstnancům ze všech oddělení, kteří pomáhají udržovat univerzitu v chodu. Krizovému štábu, který podává fantastické výkony. Chci poděkovat každému z vás, kdo dělá svoji práci, pomáhá, reprezentuje naši univerzitu, každému, kdo zachovává klid a rozvahu.

Univerzita zažila ve své historii mnohé, rok 2020 se níméně bezpochyby stane jedním z milníků. Před sto lety, kdy byla přijata první československá ústava, jsme získali jméno po našem zakladateli Karlu IV. Právě dnes musíme hledět na to, aby její srdce bilo naplno dál. Letní semestr, zkouškové období a státnice jsou výzvy, které máme na dohled. Pracujeme na tom, abychom mohli zkoušky včetně státních realizovat i distančně. Pozměnili jsme harmonogram akademického roku tak, aby navzdory vynucené pauze byli noví absolventi a letní promoce. Naposledy byla univerzita uzavřena na dva měsíce před 31 lety. Mnozí z nás i tak úspěšně dostudovali a dodnes jsme vděční za změny, které rok 1989 přinesl.

Právě dnes, v úterý 7.dubna, Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky projednává novelu vysokoškolského zákona pro tuto krizovou situaci. Řešíme a připravujeme přijímací zkoušky, které budou nejspíše posunuty. Jsme rychlí, flexibilní a přizpůsobujeme se.

Jsem hrdý, že se ukazuje, jak velký význam mají univerzity pro celou zemi. Všechny se obratem zapojily. Zároveň jsem rád, že v rámci Asociace výzkumných univerzit České republiky spolupracujeme a pomáháme si. Společně s Akademií věd ČR se podílíme na testování. Zároveň se pracuje na přípravě robotizace zpracování vzorků a vyhodnocování s použitím originálních českých komponent pro izolaci virové RNA. Budeme testovat promořenost populace koronavirem. Dobrovolnická aktivita našich studentů je inspirací, ať již pomáhají medicí v první linii, nebo studenti pedagogických fakult s výukou či hlídáním dětí. Stejně důležitá je i každodenní aktivita mnoha kolegů, kteří si v náročném programu, kdy učí, starají se o své blízké, najdou čas a rozvážejí jídlo seniorům či pomáhají s výrobou a distribucí roušek.

Kromě toho, že hrajeme jako univerzita významnou roli v boji proti této pandemii, si nesmíme přestat klást komplikované otázky a hledat odpovědi. Pracujeme, adaptujeme se, pomáháme. Máme plán, jak zvládnout akademický rok, máme plán, jak zvládnout tuto situaci i ekonomicky.

Zde bych chtěl apelovat na náš stát a vládu, aby nezapomínala na svoji odpovědnost – na to, že jedna věc je pandemie a druhá život po ní. Naše země a společnost se nemůže zavřít na dlouhé měsíce či snad roky do izolace. To je neudržitelné.

Viry včetně koronaviru jsou součástí přírody, objevily se a nezmizí. Je velmi nezodpovědné kvůli tomu zcela rozložit sociální a ekonomické vazby v naší zemi.

Ze strany vlády zatím postrádám jasný plán a strategii, jak postupovat, jak a kdy se začnou omezení uvolňovat a také jaké změny můžeme všichni ve svých profesích či životech očekávat. Mnoho věcí dokáže univerzita vyřešit sama, jsme schopni učit online, ale také bychom mohli učit, zkoušet či předávat dovednosti v malých skupinkách. Variant máme řadu. Všichni ale potřebujeme vědět, na základě čeho se bude vláda rozhodovat, a jak tato rozhodnutí ovlivní naši budoucnost.

Naší rolí není být „populární“, naše univerzitní mise je složitější. Každý rok k nám přichází velké množství nových studentů a my máme zodpovědnost za to, že jim nabídneme to nejlepší, a hlavně, že jim budeme říkat pravdu. To bohužel není v současném zrychleném a virtuálním světě samozřejmé. Nepůjdeme cestou oblíbených politických či mediálních zkratk. Tato pandemie je totiž také mediální pandemií. V neustávající ofenzivě nových informací a honbě za senzací se vytrácí to nejdůležitější – etický rozměr lidského života.

Doba je zvláštní, ale pojďme si připomenout, že se nám mnohé povedlo. Univerzita Karlova je jedním z klíčových členů v Alianci 4EU +, tj. ve spolupráci šesti předních evropských univerzit – pařížské Sorbonny, Kodaňské univerzity, Heidelbergu, Varšavské univerzity, Milánské univerzity a nás. Jde o blízkou spolupráci těchto univerzit, ať již ve společném výzkumu, ale především ve společném vzdělávání. Studenti budou mít možnost studovat na všech těchto univerzitách. Mluvíme tu vsutku o modelu „evropské univerzity“. Osobně to vnímám jako jeden z nejdůležitějších projektů za dobu svého působení ve funkci rektora. Navazujeme tak na přání našeho zakladatele českého krále a římského císaře Karla IV., který chtěl, aby naše univerzita byla srovnatelná s univerzitami v Oxfordu či Paříži, abychom s těmito elitními školami spolupracovali. Zavřené hranice vědě neprospívají, musíme komunikovat, máme zahraniční kolegy a studenty

Dovolte mi, abych připomněl, že letos uplyne 350 let od úmrtí Jana Amose Komenského, jehož odkaz a vliv na vzdělání jsou i v současné krizi patrné. Jistě by byl hrdý na praktické zkušenosti našich studentů, které získávají v současné krizi i na jejich velkou schopnost využít, co se naučili.

Minulé dny nám všem ukázaly, jak křehké jsou naše jistoty, jak velkou moc mají panika, strach a jak snadné je ztratit se v záplavě informací. Stále více se také ukazuje, jakou hodnotu a sílu má vzdělání a znalosti. Vzdělání není samozřejmostí, je to ohromný dar a více než kdy dříve na univerzitě vnímáme, jak velkou máme zodpovědnost.

Jsme národem talentovaných a pracovitých lidí, se smyslem pro humor, umíme spolupracovat a také táhnout za jeden provaz. Jsme tolerantnější a přátelštější, víc než možná někdy působíme. Buďme i národem vzdělaným. Jsem velmi hrdý, že v současné krizi Univerzita Karlova prokazuje svoji sílu a společenskou odpovědnost a je pomyslným majákem v rozbouřeném moři.

Přeji Vám všem jenom to dobré a věřím, že budeme mít možnost se brzy opět setkávat osobně.